

Neuhold János Jakab

Neuhold János Jakab orvos, a német birodalmi császári természettudományi társaság tagja 1700. április 28-án született Sopronban.

Gimnáziumi tanulmányai után került Wittenbergbe, ahol rövid ideig teológiát hallgatott, de érdeklődése az orvosi pálya felé irányult. Jénában 1717-től orvostudományi tanulmányokat folytatott, amelyeket 5 év múlva Lipcsében fejezett be. A lép funkciójáról szóló értekezésével megszerezte az orvosdoktori diplomát. Nógrád megye, majd Komárom tiszti főorvosává választották, az utóbbi városban a nagy létszámú helyőrség orvosi ellátását is rábízták. 1729. június 20-án Győrben feleségül vette Pameria Zsuzsánna Máriát, ekkor már, mint volt nógrádi physicust és „ezidő tájt Sopron szabad királyi városban működő gyakorló orvost” említik Neuhold –ot. 1729-ben, a német természettudósok társasága, az Academia Leopoldina tagjává választotta, melynek 1735-től pedig társelnöke lett. Ez annak köszönhető, hogy 1732-től szép számmal, bő terjedelemben és értékes, változatos tartalommal jelentek meg munkái. Valószínű, hogy szerepet játszott még nemzetközi elismertségében az is, hogy gyakran levelezett a társasággal és kiváló képességeit felismerték. Tudományos munkásságával bebizonyította, hogy az Academia Leopoldina az elismerést nem pazarolta méltatlanra.

Neuhold Bél Mátyás hatására, orvosi társaság és folyóirat alapítására tett kísérletet 1732-ben, Fischer Dániellel közösen. Neuhold hitvallását jellemzi, az a gondolat, amelyet az Academia Leopoldina 1732-es évkönyvében megjelent tíz megfigyelése elé írt: a szerzők ne írjanak csak kuriózumokról, hanem inkább arról (a tipikus esetekről), amit különböző írók különbözőképpen látnak, írjanak a saját tapasztalataik alapján. Az első igazságügyi orvostani munka volt az 1735-ben elkészült „*Introductio ad jurisprudentiam medicam*”, amely csak kéziratban maradt fenn.

Többek között az allergia (un. szénaláz) felismerője, a járványok elleni küzdelem egyik első képviselője volt. Legismertebb műve, amelyet a himlőben, ill. kanyaróban szenvedők bánásmódjáról írt a latinul nem tudó szélesebb köröknek szolt. „Fundamentomos oktatás, miképpen köllessék a gyermekekkel sat. a két közönséges betegség úgy mint a himlő és kanyaró előtt, benne és utanna bányi” c. munka, amely szülővárosában jelent meg 1736-ban. Így foglalta össze az írás lényegét: „Mivel az én tudományomat 14 és több esztendőktől fogva úzvén, 1600-nál több illetén patziensek voltak kezem alatt, akiknél mindeneket jól observáltam, könyvembe szorgalmatossan följegyeztem, amellyből ezen rövid summát is egybe foglaltam.”

Neuhold munkája nemcsak egyike az első magyar nyelvű egészségnevelő, gyermekgyógyászati könyvnek, hanem az első, himlővel foglalkozó oktatás is. Másrészt figyelemre méltó, hogy Neuhold már tudott a himlő elleni védekezés legújabb formájáról, a csak pár évtizede használatos „variolációról”, ám erről, azaz „az himlőnek béoltásáról” egy másik „traktátus-ban” kívánt majd írni. Néhány meglátása korát túlszárnyalva, azt indítványozta, hogy az ország nagyobb kórházaiban rendszeresen végezzenek boncolásokat az orvosok részére. Ez a javaslat azért is jelentős, mert akkor Magyarországon még nem volt orvostudományi kar. Felszólalt a drasztikus gyógyszerek és gyógymódok túlzott használata ellen. Korának legkiválóbb orvosaival egyetértve hangsúlyozta a pontos és ok-adatoló diagnózis fontosságát. Nem elég a tünetek leírása, az „okot” kell az orvosnak megállapítania. Ha eltekintünk kéziratban hátrahagyott, de sajnos elveszett munkáitól, négy csoportban foglalhatjuk össze munkásságának jelentősebb eredményeit: elvben állást foglalt az ellen, hogy az orvostudomány elsősorban kuriózumokkal foglalkozzék; új területekre hívta fel a figyelmet; nemzeti nyelven népszerűsíteni kívánta az orvostudomány fontosabb kérdéseit; bizonyos problémákban a jövő fejlődése felé mutatott.

Neuhold János Jakab mindössze 8 évig publikált, de előrelátása, kritikai szelleme és konkrét útmutatásai azok közé a magyarországi orvosok közé sorolják, akik munkásságukkal hozzájárultak az orvostudomány fejlődéséhez. Sopronban hunyt el 1738. március 24-én.

Irodalom:

Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái, 9. kötet N p. 1007.

Internet:

Magyarországi tanulók a jénai egyetemen - Magyarországi tanulók külföldön 1. (Budapest, 1890) p. 40. elérhető:

https://adtpius.arcanum.hu/hu/view/MTA_Konyvek_204447_1/?pg=71&layout=s&query=Neuhold letöltés: 2020.04.01.

Duka Zólyomi Norbert: Neuhold János Jakab In: Orvosi Hetilap, 1976. augusztus 117. évf. 32. sz. p. elérhető:

http://real.mtak.hu/25263/1/A_jo_palocok_u.pdf p. 1951-1952. letöltés: 2020.04.01.

A. Szála Erzsébet: Sopron tudomány- és technikatörténetéből Soproni Egyetem, 1997 elérhető: <https://mek.oszk.hu/02000/02058/02058.htm> letöltés: 2020.04.01.

Magyary-Kossa Gyula Dr.: Magyar orvosi emlékek IV. - A Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat Könyvtára 168. (Budapest, 1940) Magyar orvostörténeti adattár (II.) (1700-1800)

elérhető:

https://adtplus.arcanum.hu/hu/view/MOKT_168/?query=Neuhold%20J%C3%A1nos%20Jakab&pg=106&layout=s letöltés: 2020.04.01.